

Beroepsprofiel Physician Assistant

januari 2012

Nederlandse Associatie van Physician Assistants

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Inleiding	4
1 Beroepsomschrijving	5
1.1 Doel van het beroep	5
1.2 Positionering van de PA binnen de gezondheidszorg	5
1.3 Wettelijke kaders en codes	5
2 Taakgebieden	5
2.1 Werken met en voor patiënten / directe patiëntenzorg	5
2.2 Werken in en vanuit een organisatie	6
2.3 Professioneel handelen en beroepsontwikkeling	6
2.4 Contacten	6
3 Beroepsvereisten	7
3.1 Kennis	7
3.2 Vaardigheden	7
3.3 Opleiding	7
3.4 Titelvoering	7

Voorwoord

In dit document presenteert de Nederlandse Associatie van Physician Assistants (NAPA) haar nieuwe beroepsprofiel. Deze versie bevat in vergelijking met het profiel uit 2007 enkele aanpassingen naar aanleiding van de wet Taakherschikking 2012, een aantal samenhangende wijzigingen in bestaande wetgeving rondom medische handelingen (zie ook §1.3).

De Physician Assistant (PA) deed in 2001 zijn intrede in de Nederlandse gezondheidszorg. PA's werken in uiteenlopende settings met uiteenlopende takenpakketten, zowel in de eerste- als tweedelijns gezondheidszorg. Ze zijn werkzaam binnen het medische domein in bijna alle medische specialismen. Dit beroepsprofiel vormt het kader voor die gevarieerde beroepsuitoefening.

Het profiel is geschreven op basis van 10 jaar praktijkervaring van PA's en de artsen met wie zij samenwerken. Het is dus een afspiegeling van de feitelijke beroepsuitoefening, zoals die zich in de medische praktijk aftekent. Daarbij is ook gebruik gemaakt van het PA-opleidingsprofiel dat mede richting heeft gegeven aan die beroepsuitoefening. Een derde bron vormt het CBO-raamwerk voor beroepsprofielen. Bij de ontwikkeling van het PA-beroepsprofiel werkte de NAPA nauw samen met de Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor de Geneeskunde (KNMG). De NAPA is de beleidsafdeling van de KNMG zeer erkentelijk voor haar bruikbare adviezen. Ook in het voorbereidingstraject voor de wet Taakherschikking heeft de NAPA nauw samengewerkt met de KNMG en VWS. Het ging daarbij vooral om de beschrijving van kaders voor het zelfstandig uitvoeren van voorbehouden handelingen door de Physician Assistant. Het NAPA-beroepsprofiel is samen met het Landelijk competentieprofiel vastgelegd in het zogenaamde experimenteerartikel van de Wet BIG en de bijbehorende Algemene Maatregel van Bestuur, die op 1 januari 2012 zijn ingegaan voor een periode van 5 jaar. Het beroep geniet daarin een zogenaamde opleidingstitelbescherming. Na deze periode is de verwachting dat de Physician Assistant definitief wordt opgenomen in de wet BIG.

Quinten van den Driesschen
NAPA

Inleiding

De Physician Assistant verleent op hbo-masterniveau medische zorg binnen een deelgebied van de geneeskunde. De PA is in Nederland geïntroduceerd om een bijdrage te leveren aan de opvang van de sterk toenemende vraag naar medische zorg. Het gaat hierbij voornamelijk om het overnemen van (geprotocolleerde) medische taken van artsen (taakherschikking/substitutie). Daarnaast levert de PA een bijdrage aan de kwaliteit van zorg, met name waar het de continuïteit van die zorg betreft.

De grenzen van het werkgebied van de PA worden bepaald door de specifieke gedelegeerde medische taken. Die dienen met de specialist of arts waarmee de PA een samenwerkingsverband heeft te zijn overeengekomen en in een heldere taakomschrijving te zijn vastgelegd. De werkzaamheden reiken van geneeskundige basistaken tot medisch specialistische taken binnen het geneeskundig proces van anamnese, onderzoek, diagnose en behandeling. Op het afgesproken werkterrein handelt de PA zelfstandig en draagt deze verantwoordelijkheid voor de behandeling van patiënten.

Waar de bevoegdheidsgrens precies wordt gelegd, is afhankelijk van onder andere de beleidskaders van een gezondheidszorginstelling, de functionele aanwijzingen van de specialist/arts waarvan de PA taken overneemt en de gebleken bekwaamheid van de individuele PA. Wettelijke bepalingen over de bevoegdheden van de PA, waaronder het voorschrijven van medicijnen en het verrichten van medische handelingen, zijn opgenomen in de wet Taakherschikking.

Om tot de masteropleiding Physician Assistant te worden toegelaten dient de aspirant-PA te beschikken over een bewezen hbo-opleidingsniveau in de gezondheidszorg (onder andere verpleegkunde of fysiotherapie) en ten minste twee jaar relevante werkervaring. Bovendien dient men te beschikken over een PA-opleidingsplaats binnen een geneeskundig specialisme. Dit, vanwege het duale karakter van de opleiding. Gedurende de masteropleiding verwerft de PA een brede geneeskundige basiskennis. Daarnaast ontwikkelt de PA specifieke medische bekwaamheden binnen het specialisme waar deze werkzaam is. De brede geneeskundige basis biedt de PA de mogelijkheid om zich na de opleiding ook in andere specialismen te ontwikkelen en werkzaam te zijn.

1 Beroepsomschrijving

1.1 Doel van het beroep

Het doel van het beroep is bijdragen aan de continuïteit en kwaliteit van de geneeskundige zorgverlening door het verrichten van medische taken. Deze taken omvatten het onderzoeken, behandelen en begeleiden van patiënten met veelvoorkomende aandoeningen binnen een bepaald medisch specialisme, het geven van onderwijs, het bijdragen aan wetenschappelijk onderzoek en het (mee) organiseren van de medische zorgketen voor patiënten ter bevordering van kwaliteit en continuïteit van zorg.

1.2 Positionering van de PA binnen de gezondheidszorg

De PA verricht werkzaamheden binnen een medisch specialisme. De PA gaat daarbij uit van de richtlijnen en protocollen van het betreffende geneeskundig specialisme. Binnen deze kaders neemt de Physician Assistant zelfstandig beslissingen omtrent de behandeling van patiënten (keuzes maken en prioriteiten stellen). In de dagelijkse praktijk kan de PA een beroep doen op supervisie en vakinhoudelijk advies van een medisch specialist. De bevoegdheidsgrenzen van de PA worden bepaald door de functionele afspraken met de arts waarmee de PA een samenwerkingsverband heeft, de opleiding c.q. de eigen bekwaamheid en de wettelijke bepalingen met betrekking tot de bevoegdheden.

De Physician Assistant werkt samen met onder anderen medisch specialisten, arts-assistenten, verpleegkundigen en paramedici binnen de eerste- en tweedelijns gezondheidszorg. De PA legt over het eigen handelen verantwoording af aan de arts (specialist) van wie hij of zij taken overneemt.

1.3 Wettelijke kaders en codes

Voor de PA geldt bestaande regelgeving zoals die ook voor artsen en andere zorgverleners geldt. Van toepassing zijn in ieder geval de Wet op de Geneeskundige Behandeloovereenkomst (WGBO), het Burgerlijk Wetboek, de Wet Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg (Wet BIG), de Geheimhoudingsplicht en de klachtenregelingen van de zorginstelling waar de PA werkzaam is.

Op basis van deze wet Taakherschikking en de Geneesmiddelenwet is de Physician Assistant zelfstandig bevoegd tot het verrichten van bepaalde voorbehouden handelingen. Deze bevoegdheid is omschreven in de Algemene Maatregel van Bestuur Physician Assistant. Voorts bepalen de artikelen 6, 7 en 38 van de Wet BIG de bevoegdheid tot het verrichten van voorbehouden handelingen in opdracht van, of onder supervisie van een medisch specialist. Het Medisch Tuchtrecht is van toepassing en de NAPA heeft een aanvullend verenigingstuchtrecht in ontwikkeling. De Physician Assistant is gehouden aan de NAPA-Beroepscode en aan de Gedragscode Geneesmiddelenreclame. Door inschrijving in het NAPA-Kwaliteitsregister verklaart de Physician Assistant zich aan deze codes te houden.

2 Taakgebieden

Hieronder vindt u een opsomming van taakgebieden waarbinnen PA's kunnen worden ingezet. Het feitelijke takenpakket verschilt per PA en per instelling. Het is afhankelijk van de beleidskaders van de instelling, de specifieke taken die voor substitutie in aanmerking komen en de gebleken bekwaamheid van de PA (opleiding en werkervaring). Het takenpakket kan dus ook door de tijd heen veranderen.

2.1 Werken met en voor patiënten / directe patiëntenzorg

De PA:

1. houdt zelfstandig spreekuur, verricht visites en verleent hierbij patiëntenzorg door op een welomschreven terrein diagnoses te stellen, therapieën uit te voeren en die te evalueren;
2. stelt indicaties en herkent complicaties van medische handelingen en verrichtingen en handelt daarnaar;
3. voert het behandelplan uit en verricht hiertoe medische handelingen (zoals injectietherapie, delen van operaties, kleine verrichtingen e.d.) en schrijft specialisme-specifieke medicatie voor;
4. verleent spoedeisende hulp, bewaakt vitale lichaamsfuncties en treft waar nodig maatregelen ter herstel daarvan;

5. evalueert de behandeling, signaleert en verstrekt in het belang van de patiënt zo nodig opdrachten aan andere participanten in de zorgketen en verwijst naar of consulteert artsen behorende tot andere disciplines;
6. rapporteert met betrekking tot patiëntenzorg (mondeling en/of schriftelijk);
7. geeft voorlichting over gezondheid en ziektepreventie, informeert patiënten en hun relaties over medische zorg en behandelingen binnen het eigen werkterrein;
8. gebruikt informatietechnologie voor optimalisering van de patiëntenzorg;
9. draagt bij aan de 24-uurs beschikbaarheid van medische zorg door participatie in diensten en door een adequate overdracht van zorg.

2.2 Werken in en vanuit een organisatie

De PA:

1. draagt bij aan het functioneren en beheren van de directe werkomgeving of afdeling;
2. draagt bij aan kwaliteitszorg: initieert en draagt bij aan de aanpassing en/of ontwikkeling van standaardprocedures (protocollen, richtlijnen en standaarden);
3. initieert en draagt zorg voor de eigen bij- en nascholing;
4. werkt constructief samen in multidisciplinaire teams;
5. functioneert binnen het vigerende systeem van de nationale, regionale en lokale gezondheidszorg;
6. signaleert ontwikkelingen en knelpunten in de praktijk.

2.3 Professioneel handelen en beroepsontwikkeling

De PA

1. ontwikkelt zichzelf binnen beroep/functie, verwerft actief professionele competenties en past ze toe;
2. toont adequaat sociaalcommunicatief gedrag;
3. handelt in overeenstemming met wettelijke bepalingen en volgens de normen van de beroepsgroep;
4. praktiseert integer en betrokken, met respect voor de heersende ethiek en patiëntenrechten;
5. stelt bij het uitvoeren van taken prioriteiten met betrekking tot patiënt, zorgketen en het eigen functioneren;
6. draagt bij aan de ontwikkeling van het beroep onder andere door intercollegiale toetsing, door mee te werken aan visitaties vanuit de wetenschappelijke verenigingen en door het toetsen van protocollen, standaarden of richtlijnen en dergelijke;
7. draagt bij aan klinisch wetenschappelijk onderzoek, zoals: het formuleren van onderzoeksvragen, het uitvoeren van delen van medisch-wetenschappelijk onderzoek, het doen van voorstellen voor het vertalen van resultaten van wetenschappelijk onderzoek naar de praktijk;
8. verzorgt klinische lessen en refereerbijeenkomsten met betrekking tot het eigen werkterrein en onderwijs aan beroepsgenoten (in opleiding);
9. draagt kennis en vaardigheden, betreffende het deskundigheidsgebied, over aan andere beroepsgroepen binnen de organisatie, zoals het leveren van een bijdrage aan opleiding en vaardigheidstraining van medische studenten, arts-assistenten, verpleegkundigen en paramedici;
10. voldoet aan de eisen van (her)registratie en voldoet daarmee aan de eisen die de NAPA aan de deskundigheidsbevordering van de PA stelt.

2.4 Contacten

De PA onderhoudt adequaat contacten

1. met patiënten en/of diens contactpersonen en geeft daarbij voorlichting over ziektebeelden en ziektepreventie, uitvoering van de behandeling en in voorkomende gevallen over de consequenties van diagnose en behandeling, het te verwachten klinisch beloop en eventuele complicaties;
2. met patiënten en hun partners om hen te informeren over de uitkomst van diagnostiek en medische behandeling en om hen te begeleiden;
3. met arts-assistenten, medisch specialisten en paramedische disciplines om diagnose, behandelplan en patiëntenzorg af te stemmen;
4. met verpleegkundigen, co-assistenten, stagiaires en overige medewerkers tijdens het verstrekken van instructies/opdrachten, het uitwisselen van patiënten-informatie en het toelichten van medisch beleid;
5. met opleidingsmedewerkers om de inhoud van opleidingen, deskundigheidsbevorderingsprogramma's en dergelijke af te stemmen op de beroepspraktijk;

6. met medewerkers uit de eigen en andere disciplines tijdens klinische lessen, begeleidingssessies en refererbijeenkomsten;
7. met beroepsgenoten en beroepsvereniging om nieuwe inzichten en ontwikkelingen uit te wisselen en kwaliteitsnormen verder te ontwikkelen.

3 Beroepsvereisten

3.1 Kennis

De PA beschikt over:

1. een brede medische basiskennis met in het bijzonder kennis van ziektebeelden, symptomen en klachten binnen het medisch specialisme waarvoor hij of zij is opgeleid;
2. kennis van methoden en technieken van gangbare medische handelingen en bijbehorende medicatie binnen de eigen medische discipline;
3. kennis van medische protocollen, standaarden, procedures en voorschriften;
4. kennis van de eigen werkeenheden;
5. kennis van instructie- en begeleidingsmethoden;
6. kennis en inzicht in de sociaalcommunicatieve aspecten van de PA-patiënt-relatie;
7. kennis en inzicht in de belangrijkste aspecten van wetenschappelijk onderzoek, de resultaten daarvan en hun relevantie en bruikbaarheid voor de praktijk.

3.2 Vaardigheden

De PA beschikt over:

1. vaardigheid in het stellen van medische diagnoses voor veel voorkomende aandoeningen en het opstellen van bijbehorende medische behandelplannen, dat alles binnen de eigen medische discipline;
2. vaardigheid in het verrichten van gangbare medische behandelingen in de eigen medische discipline, waaronder voorbehouden handelingen zoals in de wet omschreven;
3. vaardigheid in het begeleiden van patiënten en hun relaties;
4. vaardigheid in het opzetten en uitvoeren van onderwijs en deskundigheidsbevordering;
5. vaardigheid in het geven van instructies aan en begeleiden van medewerkers, stagiaires, arts-assistenten e.d.;
6. vaardigheid in het geven van klinische lessen en refererbijeenkomsten;
7. vaardigheid in het bijdragen aan kwaliteitsnormen voor de eigen beroepsgroep;
8. vaardigheid om zich in te leven in de patiënt en deze respectvol te bejegenen;
9. vaardigheid om strijdige belangen met argumenten en overtuigingskracht te overbruggen;
10. vaardigheid om anderen te stimuleren tot een bijdrage aan vernieuwingen en nieuwe procedures;
11. het vermogen om steeds te handelen naar besef van eigen mogelijkheden en beperkingen.

3.3 Opleiding

De PA beschikt over het diploma Master Physician Assistant van een door de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) erkende hbo-masteropleiding. Deze masteropleiding wordt momenteel verzorgd door de Hogeschool Utrecht, Hogeschool Arnhem en Nijmegen, InHolland Hogeschool, de Hanzehogeschool Groningen en de Hogeschool Rotterdam.

3.4 Titelvoering

Om in de beroepsuitoefening de titel (*Master*) *Physician Assistant* te mogen voeren, dient men:

1. een NVAO-erkende Masteropleiding Physician Assistant met goed gevolg te hebben afgerond,
 2. in het Diploma-register van Physician Assistants van de NAPA ingeschreven te zijn
- en
3. te voldoen aan de eisen zoals omschreven in het NAPA-kwaliteitsregister.

(De NAPA erkent alleen Physician Assistants die kunnen aantonen dat zij een breed georiënteerde PA-opleiding hebben gevolgd en als Physician Assistant werkzaam zijn.)

4. Om met een in het buitenland afgesloten opleiding te worden geregistreerd dient een Physician Assistant een verzoek in te dienen bij de NAPA. De NAPA ontwikkelt vanaf 2012 nadere regelgeving over toelating van in het buitenland gediplomeerden.